

EHTİRAM BORCU

HÖCCƏT ABDULLA OĞLU ƏSGƏROVUN UNUDULMAZ XATİRƏSİNƏ

Adətən bizim tərəflərdə qışın nəfəsi payızın ortalarında duyulur. Bu il xeyli gecikdi. Güclü qar yanvarın birinci yarısında yağdı, sonra cilovsuz küləklər başladı, dərələrdən keçən yolları doldurdu. Ancaq kəndə-kəsəyə gediş-gəliş dayanmadı. Ucqar yerlərə belə nəqliyyat işləyir, yüklər daşınır, sərninlər evlərinə dönürlər.

Lerik şəhərindən Lənkərana gedən yolda avtobuslar, minik maşınları səhərin gözü açılandan görünür. Paytaxta, qonşu rayonlara gedir. Yollar rahatdır, ötən ilin yayında təmir olunub. Burada indi də iş gedir. Sərt döngələr çapılır, dar yerlər genişləndirilir, beton divarlar tikilir, körpülər salmağa hazırlıq görülür. İri tonnajlı maşınlar sökülmüş qayaların daş-çınqılını daşıyır.

Yarım saata Piran kəndinə çatırıq. Yaraşlıq qəsəbəni xatırladır. Son illər burada çınqıl zavodu işə düşüb, iri quşçuluq təsərrüfatı yaradılıb, xidmət obyektləri tikilib, yeni iş yerləri açılıb. Ötən ilin yaddaqalan hadisələrindən biri Piran elinə gedən yolun açılışı oldu. Dövlətimizin başçısı İlham Əliyevin sərəncamı ilə 9 min əhəlinin yaşadığı 28 məntəqəni birləşdirən Piran-Hamarat-Vijaker avtomobil yolunun tikintisi başa çatdı. Prezident oktyabrın 15-də Lerikə növbəti səfərində açılış mərasimində iştirak edib xeyir-duasını verdi...

Piran Lerikin qədim insan məskənidir. Tarixi abidələri, adət-ənənələri, nadir ağaclarla zəngin meşələri, şəfa çeşmələri, quşqonmaz qayaları, qonaqpərvər insanları ilə tanınır. Lənkəran, Astara ilə neçə-neçə qonşu kəndi var. Diyarın tanınmış ictimai xadimləri, elm, mədəniyyət və iş adamları respublikada ad-san sahibləri olublar. Mirzə Məmmədovun adı ölkədə ehtiramla çəkilir. Uzun illər respublikada məsul vəzifələrdə işləyib. Mərkəzi Komitənin katibi, maarif naziri, sovet hökumətinin İraqda konsulu, ticarət naziri, Nazirlər Sovetinin məsul işçisi, Elmi-Tədqiqat Pedaqoqika İnstitutunun direktoru vəzifələrində çalışıb, onlarla həmyerlimizin ali məktəblərdə, texnikumlarda təhsil almasına kömək edib.

Miri Qənbərov da bu torpağın oğludur. Ulu öndər Heydər Əliyevin sərəncamı ilə müstəqil Azərbaycanın ticarət naziri təyin edilib. İki çağırış Lerik dairəsindən Milli Məclisə deputat seçilib. Şəxsi vəsaiti hesabına dağ kəndlərinə yollar çəkilib, körpülər saldırıb, aztəminatlı ailələrə əl tutub. Hazırda "Azərkontrakt" Səhmdar Cəmiyyətinin sədridir.

Bu torpağın övladlarından İkinci Cahan müharibəsinin qəhrəmanı, üç Şöhrət ordenli Əli Hüseynovun, sovet orqanlarının işçiləri Höccət Əsgərov və Mirtağı Əşrəfovun, təsərrüfat rəhbərləri Sürət Qurbanov və Mirələm Bayramovun, müəllim Zülfüqar Şiriyevin, həkim Sadıq Şəfiyevin, aqronom Məlik Ağayevin adları ehtiramla çəkilir...

Yolumuz Piran elinin çox da böyük olmayan dağ kəndi Dızdipokadır. Haqqında söhbət açacağım Höccət Əsgərov 1913-cü ildə bu kənddə, Abdulla kişinin ailəsində doğulub. Abdulla əmi zəhmətkeş, torpağın qədrini bilən, alın təri ilə çörək qazanan ağsaqqal olub. Kasıb yaşasa da, kəndə yolu düşənlər evində duz-çörək kəsiblər.

Höccət doğma kəndindən xeyli aralıdakı Siyov məktəbində oxuyub. Orta təhsilini başa çatdıran dövrdə Zuvand rayonunda (Lerik) əhalinin torpağı, mal-qarası əlindən alınıb kollektiv təsərrüfatlar yaradılıb. Belə bir kolxoz Mistan ərazisində fəaliyyətə başlayıb. Höccət Əsgərov 1932-ci ildə bu kolxozda hesabdar vəzifəsinə məsləhət görülüb. Kolxozçuların səhərdən axşamcaqan tər tökdükləri işin uçotunu düzgün aparmaq hesabdar tapşırılıb. O, bu işin öhdəsindən layiqincə gəlib, bir nəfər də olsun narazı qalmayıb.

1934-cü ildə Höccət Əsgərov rayon rəhbərliyinin təqdimatı ilə kadrlar hazırlayan məktəbə göndərilir. Təhsilini başa çatdırıb rayona qayıdır, icraiyyə komitəsində təşkilat şöbəsinin müdiri vəzifəsində işləyir. Bu dövr keşməkeşli idi. Respublikada repressiya başlamışdı. Günahsız ziyalılar, din xadimləri təqiblərə məruz qalmışdılar. Bu vəziyyət Lerikdən də yan keçməmişdi. Xüsusilə din adamlarına amansız divan tutulurdu. Höccət Əsgərovun iradəsi ilə Zuvandın bir neçə tanınmış dindarı sürgünə göndərilmək qorxusundan qurtulur, həbsxanalardan buraxılıb evlərinə qayıdır.

Höccət Əsgərov rayonda fəaliyyət göstərirdi az müddətdə ictimaiyyətdə saf əqidəli işçi kimi tanınır. O, partiya aparatında işə irəli çəkilir, 1939-cu ildə təbliğat və təşviqat şöbəsinə müdir təsdiq edilir. Ölkədə müharibə gedən illərdə ideoloji işçilər taxılçılardan, heyvandarların, bağbanların yanında görünür, söhbətlər aparır, adamlarda qələbəyə inam yaradırdılar. Höccət Əsgərov və şöbənin əməkdaşları bu amalla görüşüb söhbət aparır, cəbhədəki əsgərlərin ailələrinə xüsusi diqqət göstərirlər.

1944-cü ilin yanvarında rayon partiya komitəsinin plenumu keçirilir. Gündəlikdə bir məsələnin müzakirəsi durur: ikinci katibi seçmək. Bu vəzifəyə Mərkəzi Komitədə yeganə namizəd Höccət Əsgərov məsləhət görülür. Müzakirələr uzun çəkmir, plenum üzvləri ona səs verirlər.

Müharibə və əmək veteranı Daşdəmir Paşayevin söhbətindən: Mənim milisdə fəaliyyətə Höccət Əsgərovun katib işlədiyi dövrə düşmüşdü. Müharibə qurtardı, 1946-cı ildə ordudan tərxis olundum. Rayon partiya komitəsinə işlə əlaqədar müraciət elədim. Höccət müəllim milis rəisini yanına çağırırdı. Məslə həll

olundu. Çox mehriban, sadə, həlim xasiyyətli rəhbər işçiydi. Natiqliyinə, savadına söz ola bilməzdi. Uzun illər rayonda məsul postlarda çalışdı, təmiz adını qoruyub saxladı.

Qurub-yaratmaq Höccət Əsgərovun həyat amalı idi. Respublika hökuməti onun təşkilatçılığını, işgüzarlığını nəzərə alıb 1949-cu ilin yayında Samuxda böyük bir trestin rəisi təyin edir. O, burada Mingəçevir Su Elektrik Stansiyasının tikintisi ilə əlaqədar kəsilməmiş ağacların emal edilməsinə, tikinti təşkilatlarına yola salınmasına rəhbərlik edir. Doğma kəndindən 50 nəfər gənc trestdə işləməyə gəlir. İşin çətinliyi, məsuliyyətli olması rəisi qorxutmur. Yüzlərlə mütəxəssisi, fəhləsi olan kollektivi səfərbərliyə alıb tapşırığı yerinə yetirir. Şəxsi arxivində saxlanılan sənədlər, təşəkkür məktubları, təltiflər onun zəhmətinə verilən qiymətdən söhbət açır.

Samuxdakı uğurları Höccət Əsgərovun fəaliyyətinə yaşıl işıq yandırır. Respublika Nazirlər Soveti bu dəfə onu Salyan rayonundakı iri tikinti təşkilatına rəhbər göndərir. Burada da etimadı doğruldur. Geridə qalmış tikinti təşkilatında bir il müddətində dönüş yaradır. Şəxsi nüfuzu, işə bələdçi-

liyi, insanlarla ünsiyyəti sayəsində tapşırıqlar ödənilir.

Bu illərdə Höccət Əsgərov ali təhsil almağa da vaxt tapır. Azərbaycan Dövlət Qiyabi Pedaqoji İnstitutunun tarix fakültəsinə daxil olur və müvəffəqiyyətlə bitirir.

Lerikdən uzaqda işlədiyi dövrdə Höccət əmiyə arxa duran, həyat yollarında birgə addımlayan ömür-gün yoldaşı Reyhan xanım Əhəd qızı olur. O Reyhan xanım ki, Lerikdə ağbırçək kimi tanınırdı, bizim nəsil ona "Reyhan ana" deyə müraciət eləyirdi.

Lerik rayon partiya təşkilatında kadr dəyişikliyi aparılır, Salyan rayonundan Aslan Hüseynov birinci katib seçilir. Höccət Əsgərovun fəaliyyətinə yaxından bələd olan katib Mərkəzi Komitəyə təqdimatla müraciət edib onun rayon icraiyyə komitəsinin sədri seçilməsini gündəmə gətirir. Təklif bəyənilir. 1955-ci ilin mart ayında rayon sovetinə seçkilər keçirilir. Birinci sessiyada deputatlar Höccət Əsgərovu rayon icraiyyə komitəsinin

sədri seçirlər. O, bu vəzifədə çalışdığı 4 ildə Lerikin abadlığı üçün çox iş görür. Rayon mərkəzində, kəndlərdə yaşayış evləri, məktəblər, xəstəxanalar, mədəniyyət və ticarət obyektləri tikilir, yaşılıqlar salınır, yollarda təmir işləri aparılır. Sovet işçilərinin fəaliyyətində yaradılan dönüş təsərrüfatların iqtisadiyyatını qaldırır.

Höccət Əsgərovun prinsipial mövqeyindən, tələbkarlığından, natiqlik məharətindən bu gün də danışılır. Rayon icraiyyə komitəsinə rəhbərlik etdiyi illərdə respublikanın maarif və səhiyyə nazirlikləri ilə isti münasibəti səmərəsinə verir. Müəllimlərə və həkimlərə ehtiyac nisbətən ödənilir, mədəniyyət ocaqlarına ixtisaslı gənc kadrlar təyinat alırlar. Ali məktəblərə lerikli gənclərin güzəştə qəbuluna nail olur. Əlbəttə, bütün bu işlərin görülməsində birinci katib sədri dəstəkləyir.

Höccət Əsgərovla tanışlığım 1956-cı ildə olmuşdu. Oğlu Əyyarla Lerik orta məktəbinin doqquzuncu sinfində oxuyurdum. Şənbə günlərinin birində Əyyar məni evlərinə çağırırdı, ədəbiyyatdan inşa yazıya hazırlaşırıq. Nahar çağı Höccət əmi gəlib çıxdı, səmimi görüşdük. Təhsil uğurlarımla maraqlandı. Mən qısaca məlumat verdim. Əyyar da söhbətə qoşuldu:

Həzrət Vəliməmmədov, Əməkdar jurnalist

- İkimiz bir partada otururuq. Dostumun humanitar fənlərə, xüsusilə ədəbiyyata marağı böyükdür. Şeir yazmağı da var, - dedi.

Mənim bu ailə ilə isti münasibətim o vaxtlardan başladı, 63 ildir davam edir. Əyyar orta məktəbi gümüş medalla bitirdi. Pedaqoji İnstitutun riyaziyyat fakültəsində ali təhsil aldı. Ata-baba yurdunda yaşadı, Hamarat orta məktəbində dərs dedi. Ailə həyatı qurdu, 11 övlad atası oldu. Biz gənclik dostu idik, çox təəssüf ki, qocalıq dostu ola bilmədik. Əyyar 60 yaşında həyatdan köçdü.

Ailənin böyük övladı Cahan xanımla Lənkəran Pedaqoji Məktəbində oxumuşduq. Ata yurduna qayıtdı, Zülfüqar müəllimlə evləndi. Uzun illər atasının təşəbbüsü ilə açılan Hamarat uşaq bağçasının müdiri idi. Həyat yoldaşını, cavan qardaşı Tahirini itirməsi ona dərd oldu. On iki ildir haqq dünyasına qovuşub.

Vaqif Əsgərov ailənin layiqli nümayəndəsidir. Pedaqoji İnstitutun kimya fakültəsini bitirib. Lənkəran Dövlət Universitetinin baş müəllimidir. Atasının ağsaqqallıq missiyasını davam etdirmək şərəfinə nəsis olub. İşlədiyi ali məktəbdə, yaşadığı şəhərdə hörmət sahibidir. Həyat yoldaşı Sürəyya xanım Səmid qızı da təcürbəli ədəbiyyat müəllimidir. Vaqiflə 4 övlad boya-başaya çatdırıblar.

Rakif ailənin üçüncü oğludur. Baba yurdu Piranda yaşayır. Təqaüdə çıxsada, əli işdən soyumayıb. Nəvələrinin əhatəsində qocalığından razıdır.

Höccət Əsgərov 1959-cu ildə rayon maliyyə şöbəsinin müdiri təyin olundu. Bütçədən maliyyələşən idarə və təşkilatlar bu qurumun vəsaiti hesabına fəaliyyət göstərirdilər. Dövlətin hər manatının məqsədinə xərclənməsinə nəzarət edirdi. Bəzən bədxərclərin hücumlarına məruz qalsada geri çəkilmirdi.

Bu vəzifədə 15 il qüsursuz fəaliyyət göstərdi, xalqına şəərəflə xidmət elədi.

Arxada qalan illər hökmünü vermişdi. 60 yaşına çatanda vəzifədən çıxdı. Şəkər xəstəliyi işini görmüşdü. Dağ kimi cüssəsi eriməmişdi, dizinin heyi getmişdi. 1974-cü ilin bir payız günündə son mənzilə yola salındı. Ömür-gün dostu Reyhan xalaya ağır itkiləri ürəyində gəzdirə-gəzdirə yaşadı. Nəhayət, məzarlar qoşalaşdı. Həyatda da həmişə qoşa gəzib, qoşa dolanırdılar. Bu yazıda onları unudulmaz xatirəsinə ehtiram borcumdur.